Ч. 188 Второк 25 серпня (6 вересня) 1898. Рік VIII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в агенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.
З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·75
Поодиноке число 3 кр.

Вісти політичні.

(До ситуациї. — Нова несподіванка в Парижи. — Чутка о союзї чотирох держав.)

В кругах парляментарних говорять, що на новій сесиї парляментарній буде вибраною знову та сама президия, що була доси. Пос. др. Фукс заявив, що готов знову обняти президию палати. Також посли Ферянчич і Лупул будуть мабуть знову вибрані на віцепрезидентів, бо анї Молодочехи, анї Коло польске не хотять, щоби хтось з їх клюбів був вибраний до президиї. В кругах парляментарних удержує ся також чутка, що ґр. Тун буде в кождім змаганю перешкодженя першому читаню предложень угодових уважати обструкцию і готов відповісти на то розвязанем парляменту. О якійсь кризї в кабінетї нема й бесїди. Чеські ґазети доносили, що мін. Бернрайтер думає подати ся до димісиї; на то кажуть в кругах правительственних, що тепер, коли Бернрайтерови разом з ґр. Туном і Кайцлем удало ся довести до порозуміня з угорским правительством, нема й бесїди о димісиї міністра Бернрайтера.

В нїмецких кругах опозицийних зачинають ширити гадку, щоби Нїмцї здержали ся від участи в нарадах парляменту. Опозицийники говорять, що ґр. Тун лиш під пресиєю угорского правительства рїшив ся для форми скликати парлямент австрийский і готов перевести митово-торговельну угоду з Угорщиною на основі §. 14 конституциї.

Нинїшні телєґрами принесли з Парижа знову нову, сензацийну несподіванку: Мінїстер війни Кавеняк (Cavaignac) подав ся до димісиї, позаяк більшість мінїстерства заявила ся вчера за ревізиєю процесу Драйфуса. Кажуть, що ревізия єсть запевнена. Кавеняк вислав до президента кабінету Бріссона слїдуюче письмо з жаданєм димісиї:

„Маю честь віднести ся до Вас з просьбою, щоби Ви предложили президентови републики мою димісию яко мінїстра війни. Межи мною а прочими членами мінїстерства настала засаднича ріжниця гадок, котра, колиби тревала дальше, була би в силї перешкодити правительству в так рішучій і важній хвили взяти ся до рішучих средств. Я все ще і непохитно переконаний о винї Драйфуса і готов до послїдної хвилї поборювати ревізию єго процесу. Впрочім в теперішнім положеню, не будучи одної гадки з головою правительства, до котрого належу, не хочу приймати на себе дальшої одвічальности і длятого удаю ся до Вас, щоби Ви предложили президентови републики мою просьбу о димісию".

Вість о димісиї Кавеняка зробила в цїлім Парижи величезне враженє. На бульварах збирали ся вчера товпи народу. На мурах домів розліплювано плякати, подаючи документи, відносячі ся до справи Драйфуса і нападаючи завзято на ґенеральний штаб. Зачувати, що й мінїстри Віже і Тілей мають подати ся до димісиї длятого, що суть противні ревізиї. Більшість мінїстерства єсть за ревізиєю, але як кажуть, не длятого, мов би була переконана о невинности Драйфуса, а длятого, що уважає ревізию за найвідповіднїйший спосіб успокоєня публичного мнїня.

Деякі ґазети доказують, що найтайнїйші документи в справі Драйфуса суть звичайними фальзифікатами. Межи иншими єсть сфальшоване письмо цїсаря Вільгельма, в котрім цїсар мав назвати Драйфуса шпигуном. Дальше суть фалзифікатами фотоґрафії двох листів цїсаря Вільгельма писаних нїби то безпосередно до Драйфуса. Фотоґрафії тї знаходять ся тепер в тайнім архіві ґенерального штабу. Ґен. штаб каже, що листи тї були викрадені а відтак відфотоґрафовані. Супротив того доказують ґазети, що листи тї були сфабрыковані в Брукселї і продані ґен. штабови за великі гроші. Рейнаш доказує в ґазетї Siècle, що спільником Ганрі'ґо був Паті де Клям. В Petit. Journ. помістив знов Жідє статю, в котрій доказує, що злочин якого мав допустити ся нїби то батько Золї, відносив ся до иншого офіцира а не до батька Золї. Реляция на котрій оперло ся то підозрінє була сфальшована в той спосіб, що при переписуваню дотичного акту вписано імя батька Золї.

Вчера перед полуднем відбув ся похорон Ганрі'ґо в Попі над Марною без гонорів войскових і без духовеньства. В похоронї взяло участь кількох офіцирів з ґенерального штабу.

Від якогось часу ходить чутка, що межи чотирома великими державами а іменно межи Нїмеччиною, Анґлією, Сполученими Державами і Японом ведуть ся вже від довшого часу у великій тайнї переговори в справі якогось союза. Чутку ту уважають загально за неправдиву. До сеї чутки прибуває тепер друга, не менше неймовірна. Ото кажуть, що велику сензацию викликують від якогось часу частї конференциї нїмецкого амбасадора в Льондонї з заступником льорда Сельсберіґо, Бальфуром. „Morning Post" доносить, що Анґлія і Нїмеччина заключили вже тимчасову умову в справі піддержуваня своїх спільних інтересів. „Daily Mail" доносить навіть, що минувшої середи під-

9)

Чудеса сьвіта.

(Дальша серия.) *)

I.

В дорозї доокола сонця. — По чім пізнати дорогу землї. — Зьвіринець небесний або зодияк і 12 знаків небесних. — Екліптика або дорога сонця. — Зрівнанє дня з ночию і зворот сонця. — Нахиленє екліптики.

Земля наша, то блискавичний поїзд в просторі сьвітовім, але поїзд мішаний, пасажирский і товаровий: одні їдуть ним сьвідомі цїли, розглядають ся по дорозї, слїдять за всїм доокола себе і подивляють чудеса сьвіта; другі їдуть як мертвий товар, запакований в скринях і замкнений в ваґонах, не знаючи що з ними дїє ся, що стане ся і де їх місце призначеня. А поїзд котить ся день і ніч щораз дальше, тихо, тихесенько в просторі сьвітовім, минає якісь величезні сьвітила, переїздить иноді нїби якесь огненнеморе, не задержуєсь нїгде по дорозї і вертає назад в то місце, звідки вийшов, щоби відтак не стаючи, гнати знову дальше тою самою дорогою до окола сонца. І так дїє ся рік за роком, сотки, тисячі літ, від коли земля землею, і так буде доки землї стане.

Що за сила гонить тим поїздом? Анї вода, анї пара, анї електрика — то річ певна; ми кажемо, що то притягаюча сила сонця, котре стоїть саме посеред тої дороги, порушає нашу землю. Але що то за сила, яким способом она то робить? — се для нас загадка, дійстне чудо, котрому не знаємо нї початку, нї кінця.

Дорога, котрою іде земля кругом сонця, єсть величезна. Знаємо, що пересїчне віддаленє землї від сонця виносить 150 мілїонів кільометрів, або кругло 20 мілїонів миль. З того легко обчислити дорогу землї — треба лиш так само обчисляти, як обчисляє ся обем якого небудь колоса, значить ся, треба полумір колеса взяти два рази і помножити єго ще числом Людольфа [1] або т. зв. людольфіною, котра, як звістно означає ся звичайно грецкою буквою „пі" (π), отже числом 3·14159..... Коли отже припустимо, що дорога землї єсть кругла як колесо, а сонце знаходить ся дійстно, в самім єї осередку, то, скоро від сонця аж до нашої землї єсть 150 мілїонів кільометрів, дорога нашої землї доокола сонця буде виносити 942,477.000 кільометрів.

Придивім же ся тепер, з якою скоростию гонить наша земля по тій дорозї. Коли оббіжить раз ту дорогу за рік або за 365 днів, то зробить 942,477.000 кільометрів; за один день зробить з того 365-ту часть або 2,382.129 кільометрів; за годину 24-ту часть з того, що за день або 107.588 кільометрів; за мінуту 60-ту часть з того, що за годину, отже 1793 кільометрів, а наконець за секунду 60 ту часть з того що за мінуту або 29 кільометрів (докладнїйше 29 кільометрів і 600 метрів).

Подумайте-ж собі тепер з якою величезною скоростию гонить земля по дорозї доокола сонця: 29 кільометрів на секунду! Ледви що ви прочитали отсих кількох радків, а вже уїхали з землею в просторі сьвітовім 29 кільометрів! Як би ми могли придумати на земли якусь таку машину парову або електричну, котра їхала би з такою самою скоростию, то за 22 і пів мінути могли би ми об'їхати цїлу землю, отже зробили би таку дорогу, на котру потребував Кук, коли перший раз об'їхав землю, 3 роки і 14 днів. Корабель, котрий робить на годину 10 кільометрів, коли би нїгде не задержував ся і не мусїв колувати, об'їхав би землю аж за 167 днїв, а блискавичний поїзд, що робить 50 кільометрів на годину, потребував би все-таки ще 33 днїв.

Ба, скажете, то все добре; але почім пізнати тоту дорогу землї доокола сонца, де она?

*) Гляди: „Народ. Часоп." з 1897 р. чч.: 211—213, 220, 221, 269, 272, 273.

[1]) Людольф Келен (Ludolf Coulen) славний математик, з роду Голяндець, родив ся в Гільдесгаймі 1540, помер в Ляйден 1610 р. Він перший обчислив відношенє проміру до обему колеса на 35 десяточних. То обчисленє ним число 3·141596,.... названо людольфіною.

писано ту умову і після неї Анґлія запевнила цісаря Вільгельма, що не спротивить ся тому, коли би султан з нагоди подорожи цісаря до Палестини відступив єму яку територію. За то мала Німеччина зречи ся всяких претенсий до заливу Деляґоа в полудневій Африці і Анґлія поробить тепер кроки, щоби той залив віднаймити від Португалії. В Берлині всїм тим вістям не вірять.

Новинки.

Львів дня 5-го вересня 1898.

— Відзначеня. Є. Вел. Цісар надав предсїдателеви галицкої краєвої Ради здоровля, д-рови Адамови Чижевичеви, ордер зелїзної корони третої кляси, а заступникови предсїдателя тої Ради д-рови Вікторови Опольскому титул радника правительственного, обом з увільненем від такси.

— Іменованя. Акцесситами реґістратури іменовані підофіцири рахункові Стефан Іванович при команді краєвої оборони у Львові і Леопольд Ґраф при команді в Перемишли.

— Іменованя на Буковині. Член і бувший голова „Союза" Теофіль Бриндзан іменований суплентом в реальній школї. Никола Ізопенко, член „Союза", іменований суплентом при руских паралельках в низшій ґімназиї.

— Преосьвященний Епіскоп Константин Чехович жертвував в хосен бурси сьв. Йоана Крестителя в Дрогобичи квоту 20 зр. титулом доплати на удержане питомця Теодора Бровара, ученика 3 кл. ґімн., сина Михайла, убогого селянина в Прислопі. Жертвою тою дає Єго Преосьвященьство доказ, що є правдивим вітцем, дбаючим о своїх вірних, бо зробив те на прошене вітця ученика підчас сегорічної візитациї канонїчної.

— Молодїж горне ся до шкіл. До першої кляси середних шкіл у Львові вписало ся сего року загалом 911 учеників. Роздїлено їх на 15 відділів, з котрих один має стати ся завязком шестої ґімназиї. Молодїж горне ся до шкіл і шукає науки, бо наука нинї конче потрібна; але нехай родителї і на то памятають, щоби їх дїти не учили ся зараз половину свого віку. Треба їх конче звертати на практичну дорогу, на котрій можна собі нинї і самому придбати і дальшої висшої науки. Треба памятати на то, що наука для житя, а не житє для науки.

— На лїцитацию виставлені: В Буянові реальність Федя Харитона, оцїнена на 250 зр., цїна виклична 166 зр. 67 кр. Лїцитация відбуде ся в суді повітовім в Журавні дня 15-ого вересня, о 9 годині перед полуднем. — В Мушкатівці реальність Мошка Пейсаха, оцїнена на 102 зр. а приналежности на 255 зр.; цїна виклична 221 зр. Лїцитация відбуде ся в суді повітовім в Борщеві, дня 5 жовтня с. р. о 9 годині перед полуднем. В тім самім суді, того самого дня відбуде ся ще й друга лїцитация реальности в Скалї, під числом катастральним 341, оцїненої на 776 зр.; виклична цїна 484 зр. — В суді повітовім в Городку відбуде ся дня 5-ого жовтня, о 10. годині перед полуднем лїцитация трох домів, власність Баруха Ґольдфінґера, Хаї Менкес, Ізаака Ґольдфінґера і Тауби Двойри Ляхович. Та недвижимість оцїнена на 11.500 зр. а приналежности на 6520 зр. Цїна виклична 5650 зр.

— Доля винахідника. Від часів звістного грецкого будівничого Деделя і єго сина Ікара, що штучно приправленими крилами летїв за батьком понад море і остаточно утонув ся, бувало вже богато таких, що хотїли конче винайти якийсь спосіб лїтаня і остаточно кінчили так само або подібно, як той Ікар. Так само недавно тому захотїло ся і Американцеви Патрікови Кукови в Ню-Йорку лїтати і він придумав собі до того прилад та хотїв єго спробовати. Він подав отже просьбу до властий, щоби єму позволено зробити пробу на високім мості Вашінґтона і пуститись з него з своїм прибором. Але власти відповіли Кукови, що коли він конче хоче собі карк зломити, то нехай буде ласкав і вишукає собі инше місце до того. Але Кук завзяв ся на міст Вашінґтона і тихцем в ночи пішов туди, виліз на поруче, але памятаючи на нещасливий конець неодного з своїх попередників, привязав ся довгим шнуром до моста, розпустив свій прилад і скочив. Летїв, летїв, аж наконець — повис за ногу на шнурі; мав ще на стілько притомности, що став верещати на цїле горло. Тогди схопились два поліцаї, що десь дрімали в кутику на мості і витягнули єго, а відтак і арештували за нарушене нічного спокою. — Оттака то доля винахідника — став Кук нарікати. — Лїпше нехай би я був таки вже упав! — То не було привязувати ся за ногу — відповів єму поліциян спокійно, котрий очевидно не мав змислу до новомодних винаходів. Кука остаточно пущено на волю і він все ще єсть того переконаня, що винайшов такий бальон, котрим можна кермувати, та летїв би ним аж до Марса, лиш поліция не розуміє ся на тім і не хоче єму позволити.

— Нинїшна штука будівництва. У віденьскій технїцї показала ся потреба розширити будинок. Але як то зробити задля браку місця під будову. Теперішний будинок ще добрий і можна би єго підмурувати ще о один поверх висше; шкода лиш розбирати дах, котрий єсть зовсїм добрий і критий мідяною бляхою. Віденьскі технїки впали на оріґінальну гадку: підняли цїлий дах на один поверх висше, а під ним домуровують ще один поверх.

— Бороди в дарунку. Звістно, такі вже часи, що люди хотять конче чимсь незвичайним заявляти другим свою прихильність, своє призпане і то нераз при першій лїпшій нагоді; іменують почетними членами, горожанами, дають дипльоми, дарунки і т. д. Оттак хотїли і пожарники в місточку Рібовіль у Франциї почтити свого команданта і заявити єму свою прихильність при нагоді, коли єму уродив ся перший син. Але як би то єго почтити? Почетного горожаньства преці не можуть єму надати, бо они не радні, а гроший не мають, щоби могли купити якийсь дорогоцїнний подарунок; отже пішли до голови по розум і зробили так: Всї пожарники обголили собі бороди і з волося зроблено оксамитову подушечку для новонародженого. На другий день побачили жителї міста, як сторожа пожарна, обголена до чиста, машерувала через місто з незвичайним дарунком до дому свого команданта, несучи для єго синка не лиш подушечку з бород, але й дипльом почетного члена міскої сторожі пожарної для маленького хлопятка в колисцї. Командант сторожі пожарної був, кажуть, дуже урадований сею незвичайною прихильностию і жертволюбивостию своїх пожарників.

— Саскі і баварскі перли. Вже раз при иншій нагоді (в „Переписці зі всїми і для всїх") згадували ми вже, що в деяких ріках европейских, іменно в Чехії, в Баварії і Саксониї знаходять ся скальки, в котрих роблять ся перли і що давнїйше призбирувано в тих ріках навіть значне число великих і красних перел. Тогди сказали ми, що не знаємо, як тепер стоїть справа збираня перел в тих ріках. Отже нїмецкі ґазети доносять тепер, що скальки даючи перли задержали ся ще в декотрих потоках коло Гайдельберґа, а в Баварії виловлюють їх ще тепер, і що найкрасші віддають баварскому правительсву. В роках від 1869 до 1880 призбирано в Баварії пе-

---

В тім то, бачите, й штука, хоч не велика; треба лиш їхати згаданим повисше поїздом сьвітовим яко мислячий і слїдячий кожду річ подорожний, а не яко товар, запакований в скринї. Звістно, що безпосередно того не видимо, щоби земля котила ся кудись в просторі сьвітовім, бо і ми разом з нею котимо ся; але той єї рух пізнаємо по инших зьвіздах.

Знаємо вже, що причиною всходу і заходу сонця єсть оборот землї доокола своєї оси; але скоро лиш через кілька днів добре придивимо ся, то побачимо, що сонце не всходить і не заходить заєдно в однім і тім самім місци. Кожда инша стала зьвізда всходить і заходить нинї там, де всходила і заходила вчера і позавчера, отже не зміняє свого місця на небі, а сонце зміняє. Ще лїпше видимо то по сонци в полуйне. Звістно преці, що сонце в зимї стоїть в полудне дуже низько на небі, а чим близше до лїта, тим оно висше піднимає ся; відтак зачинає ся знов спускати і чим близше до зими, тим низше оно стоїть в полудне. Дня 21 червня стоїть оно найвисше в полудне, а ті сторони, де оно того дня всходить і заходить, суть найдальше віддалені від того місця, де оно стоїть в полудне. Від того дня сонце спускає ся в полудне щораз низше, а ті місця де оно тогди всходить і заходить зближають ся щораз більше до того місця, де оно стоїть в полудне, аж наконець дня 21 грудня сонце в полудне стоїть найнизше а місця всходу і заходу найбільше зближать ся до полудня. В шведскім містї Торнеа місця ті так близько підійдуть до того місця, де сонце стоїть в полудне, що там єсть рівночасно всхід сонця, полудне і захід, значить ся, сонце лиш покаже ся на небі, зійде, і зараз заходить.

Сонце стоїть тим довше на небі, чим дальше буває єго місце всходу від місця заходу — словом, видимо, що сонце іде що дня иншим каблуком по небі; нам здає ся отже, як би сонце не стояло на однім місци, лиш заєдно посувало ся, і то зовсїм инакше, як всї инші зьвізди. На той якийсь дивний рух сонця звернули мислячі люди вже в глубокій старинї свою увагу, а щоби знали докладно, в котрім місци сонце коли небудь в роцї стоїть на небі, уважали на ті зьвізди, що як-раз тогди всходять, коли сонце заходить, або як-раз заходять тогди, коли сонце всходить, а стоять як-раз по противнім боцї сонця. При тім показала ся та важна річ, що коли н. пр. якась зьвізда, котра зійшла нинї зараз по заходї сонця по противнім єго боцї, завтра вже не всходить в тім самім місци, але вже трохи висше, позавтра ще трохи висше і т. д., значить ся, що або захід сонця опізняє ся, або зьвізди борше вже сходять. Але зьвізди на небі, як то що дня видимо, не зміняють місця супротив себе, отже завсїгди однаково всходять і заходять; виходить з того, що то хиба лиш сонце зміняє своє положене супротив зьвізд, і нїби що дня підходить до них близше з заходу на всхід.

Позаяк у всхідних краях небо буває звичайно яснїйше і чистїйше як у нас, то там вже здавен давна могли люди дуже добре доглянути, в котрих то громадах зьвізд сонце всходить і заходить. Отже добачено, що єсть 12 таких громад зьвізд, попри котрі сонце нїби то переходить, коли як то нам здає ся, іде доокола землї. Ті громади зьвізд держать ся разом і творять на небі нїби одно величезне колесо, в котрім обертає ся сонце доокола землї. Ті громади зьвізд поназивано всїляко, а що богато з них названо іменами зьвірят, то і цїлий той круг названо зьвіринцем небесним або зодияком (зьвіздокругом). Сонце в своїй дорозї доокола землї від заходу на всхід переходить постепенно всї ті громади в такім порядку, в якім они тут вичислені, починаючи з тої пори, коли настає весна: 1) Баран; 2) бик; 3) близнята; 4) рак; 5) лев; 6) дївиця; 7) вага; 8) скорпій; 9) стрілець; 10) козоріг; 11) водонос; 12) риби. З весни вступає сонце в знак барана, значить ся, посуває ся в своїй дорозї напроти громади зьвізд званої бараном, іде тим місцем майже цїлий місяць, а відтак переходить в громаду зьвізд, званих биком, або вступає, як то звичайно каже ся в знак бика і т. д. Перші три громади називають ся длятого також знаками весняними, дальші три знаками лїтними, сема, осьма і девята громада — знаками осінними, а три послїдні — знаками зимовими.

Отже тим зьвіринцем небесним іде дорога сонця. Коли сполучимо одною лїнією всї ті місця, котрими переходить сонце попри ті знаки небесні, то одержимо одно велике колесо, зване еклїптикою або дорогою сонця доокола землї Як би та дорога сонця ішла так, що по обох єї сторонах лежала би рівна половина неба, значить ся, як би она була заразом рівником, то сонце через цїлий рік що дня всходило би і заходило все в однім і тім самім місци. Тимчасом знаємо що так не єсть. Тепер, в осени, сонце в полудне спускає ся що раз низше. Уважайте-ж на сонце в день 22 сего місяця, де оно буде всходити і заходити, а де буде стояти в полудне; оно того дня буде в однаковій мірі сьвітити на обі половини землї, північну і полудневу. Коли через ті три місця на небі, де оно того дня буде всходити і заходити та стояти в полудне, подумаємо собі почерез небо велике колесо аж попід землю, то се колесо буде називати ся рівником. Зараз на другий день, а пізнїйше ще більше, сонце в полудне не буде вже стояти в рівнику, але понизше него, дальше на полудне, і так буде сходити щораз низше і низше від рівника аж до дня 21 грудня. Того дня буде оно в по-

рел за суму 6557 марок або річно за 548 марок (328 зр.). Правительство баварске старае ся тепер о то, щоби розмножити скальки, що дають перли. То само робить і саске правительство, котре тепер видало приказ, що в тих потоках, котрі впадають до білої Ельстери, не вільно збирати перел аж до 1901 р. Перлові скальки знаходять ся лиш в тих ріках і потоках, котрих вода не мае в собі вапна. При сїй нагоді розповідають нїмецкі ґазети, що в Баварий були перли річні в давних часах дійстним нещастем для тих людий, що жили понад ріками, де їх знаходжено. Лиш правительство мало тогди право збирати перли, і кождого, що без его позволеня збирав перли, уважали за злодія та карали дуже строго. Під конець 16. столїтя були вздовж тих рік, де знаходили ся перли, поуставлювані шибеницї на пострах для тих, що відважились би самовільно збирати перли. Кого прихоплено при збираню перел, то або таки зараз его вішано, або за меншу кару відрубовано руку і виколювано очи. Саскі перли знаходять ся головно в притоках ріки білої Ельстри. Тут в роках від 1859 до 1888 призбирано 4519 штук перел, а між тими і такі, що важили по 4 караги а мали вартість 150 марок (80 зр.). В дрезденьскім музею знаходять ся цїлі шнурки ельстерских дуже красних і дорогих перел.

— Великий вибух ґазу в Москві. Підчас торжества відкритя памятника царя Александра II в Москві настав був великий вибух ґазу, підчас котрого не обійшло ся і без калїцтва. Ґазети доси о тім не писали, щоби сему фактови не підсувано якогось иншого значіня. А річ була така: В однім домі при Петровскій улици, котрий тепер перебудовують, настав був в сам день торжества страшний вибух ґазу, в наслїдок, як кажуть, случайного ушкодженя рур ґазових. Вибух був так сильний, що у всїх сусїдних домах повисаджувало вікна, а скло і рами, вилїтаючи на улицю, покалїчили кільканайцять людий, що вийшли оглядати ілюмінацию. Крім того займили ся були на згаданім домі всї декорациї і стали горіти, а сам будинок експльозия досить значно розсадила. Огонь пригасила сторожа пожарна ще в пору. Вість ту подае тепер Pol. Cor. в дописи з Петербурга.

ТЕЛЕГРАМИ.

Париж 5 вересня. Зачувати, що Буржоа обняв тимчасово теку міністерства війни. Після „Matin“ міністер справедливости Саріен домагае ся ревізиї процесу опираючись на погляді видних функціонерів судейских, котрі кажуть, що фальшоване Ганрі'го есть тим моментом, задля котрого закон карний постановляе ревізию процесу.

Каиро 5 вересня. Кіченер-паша доносить, що анґльо-египетске войско побило дервішів коло Омдурману. Каліф утїк. Анґлійцї заняли Омдурман.

Константинополь 5 вересня. Султан приказав турецкому амбасадорови в Петербурзї вусказати цареви подяку за его ініциятиву в справі загального роззброеня, і сказати, що він, султан, годить ся також на ту акцию.

Льондон 5 вересня. Після вістий з Омдурману згинуло в битві кілька тисячів дервішів. Страти Анґлійцїв ще не звістні. Дервіші держали ся знаменито. Анґлійцї здобули чорну хоругов каліфа.

КОБЗАР. Вибір творів Тараса Шевченка для ужитку молодїжи. Цїна 1 зр. 20 кр. Під таким заголовком видало руске Товариство педаґоґічне книжку, котрої брак вже від давна відчував ся, а котрою можуть користувати ся не лиш молодїж шкільна, але всї, котрі хотять познакомити ся з житем і творами нашого найпершого поета. Крім обширної житеписи і погляду на лїтературну діяльність Т. Шевченка, котрий то вступ займае 78 сторін, додані ще до поодиноких поезий многі поясненя в нотках, котрі богато причиняють ся до зрозуміня поезий, їх краси і духа. **Книжку сю можна дістати в рускім Товаристві педаґоґічнім у Львові, ул. Академічна, ч. 8.**

— Заряд краевого варстату для виробу забавок в Яворові посїдае значну скількість на складі виробів для селян як: ложки, веретена, валки до тїста, ціви для ткачів, решета, рогіжки, маґільницї, опалки, кобелї, кошики, соломянки, забавки для дїтий і т. п. по дуже низьких цїнах. При більшім замовленю опускае ся рабат.

лудне стояти найнизше на небі, а вже зараз на другий день зачне знову підносити ся в гору і буде підносити ся аж до 21 червня.

В дорозї сонця доокола землї видимо отже такі прояви: По зьвіздах, попри котрі сонце посуваe ся, видимо, що оно іде з заходу на всхід. Дальше видимо, що оно не іде такою дорогою, котра би лежала на небі так само як рівник, але іде косо почерез рівник і перетинае его, значить ся, дорога сонця доокола землї, екліптика, есть нахилена до рівника. В двох місцях сходить ся дорога сонця з рівником, а то раз в тім місци, де сонце приходить дня 20 марта, а другий раз там, де оно стае 22 вересня. В обох случаях сьвітить оно однаково довго на небі та пускае сьвітло рівно на обі півкулї землї. Тогди есть день так само довгий як ніч і кажемо, що настае зрівнане днія з ночию; дня 20 марта есть весняне зрівнане, а дня 22 вересня есть осїннє зрівнане дня з ночию. Противно знов, два рази до року дорога сонця доокола землї відходить найдальше від рівника: раз тогди, коли сонце стае на полудне в день 21 червня; другий раз коли стае на полудне дня 21 грудня. В червни підходить оно найдальше на північ і длятого сьвітить у нас найдовше; день есть тогди найдовший, а ніч найкоротша. Того дня здае ся нам, як би сонце на кілька днів приставало, а відтак завертало назад і зачинало знов з гори спускати ся по небі, настае зворот сонця або з латиньска сольстіціюм, (solstitium — стояне сонця). То само діе ся і дня 21 грудня. Того дня сонце спустило ся в полудне найнизше поза рівник в полудневу сторону і сьвітить у нас (на нашій, північній півкули) найкоротше; день есть найкоротший а ніч найдовша. Зворот сонця есть отже раз в лїтї, лїтний, а другий раз в зимі, зимовий.

Виходить з того, що рівник і дорога сонця або екліптика суть великими колесами, котрі в двох місцях перетинають ся на дві рівні половини. Одна половина екліптики виходить понад рівник і сягае так далеко на північ, як друга еї половина, що сходить понизше рівника, сягае на полуднє. Рівник лежить по середині межи обома місцями звороту сонця. Щоби-ж тепер знати, о скілько екліптика есть нахилена до рівника, треба лиш змірити висоту сонця в день лїтного звороту (21 червня) і в день зимового звороту (21 грудня), відняти одну висоту від другої і взяти половину з того. Мимоходом скажемо, що наш селянин міряе висоту сонця рукою, показуе, що оно високо і каже н. пр. „в хлопа за високо“; учені мають до того міряня прилади і кажуть н. пр.: сонце стоїть дня 21 червня 65 степенів 13 мінут високо, а дня 21 грудня 18 степенів і 18 мінут. Відоймим одну висоту від другої то буде ріжниця 46 степенів і 55 мінут. Возьмім з того половину то буде 23 степенї і 27 мінут, значить ся дорога сонця або екліптика есть нахилена до рівника на 23 степенї і 27 мінут.

Та дорога сонця або екліптика, о котрій ми доси говорили, не есть нічим иншим, як лиш тою дорогою, по котрій земля іде доокола сонця. Доси говорили ми, що то сонце іде доокола землї, бо оно так дійстно нам здае ся. Але пригадаймо собі лиш то, що вже давнїйше було сказано на сїм місци: як би то могло бути і длячого, щоби так величезне сонце крутило ся около так маленької землї? Нема нїякої причини і не можна нїякої знайти. Перший Коперник звернув увагу на хибність такого погляду і показав, що все стане нам зараз яснїйшим, коли собі подумаемо, що сонце стоїть в осередку а земля обертае ся около него.

(Дальше буде).

Надіслане.

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1898, після середно-европ. год.

Відходять до

	Поспішні			Особові			
Кракова	8·35	2·50	10·40	4·10	8·50	6·40	—
Підволочиск	—	1·55	6·—	—	9·35	11·—	—
Підвол. з Підз.	6·15	2·08	—	—	9·50	11·27	—
Іцкан	6·15	2·40	—	10·05	—	6·30	10·55
Ярослава	—	—	—	4·55	—	—	—
Белзця	—	—	—	9·55	7·10	—	—
Тернополя	—	—	—	—	6·55	—	—
Гребенова [1])	—	—	—	—	9·15	—	—
Стрия, Сколього [2])	—	—	—	—	—	—	3·00
Лавочного	—	—	—	5·20	—	—	7·00
Зимної Води [3])	—	—	—	—	3·16	—	—
Брухович [4])	—	—	—	—	2·15	—	—
Брухович [5])	—	—	—	—	3·26	—	—
Янова	—	—	—	9·25	12·50[6]	8·40[7]	—
Янова	—	—	—	—	—	3·11	6·20[8]

[1]) Від 10 липня дв 31 серпня. [2]) До Сколього лише від 1 мая до 30 вересня вкл. [3]) Від 8 мая до 11 вересня. [4]) Від 8 мая до 11 вересня в неділї і сьвята. [5]) Від 8 мая до 11 вересня в будні дни. [6]) Від 1 липня до 15 вересня лише в неділї і сьвята. [7]) Від 1 червня до 15 вересня вкл. лише в будні дни. [8]) Від 1 до 31 мая вкл. що день, від 1 червня до 15 вересня вкл. лише в неділї і сьвята.

Поїзд блискавичний зі Львова 8·20 рано, в Кракові 1·48 по полудни, у Відни 8·56 вечер.

Приходять з

Кракова	1·30	5·10	8·45	9·15	6·10	9·10	—
Підволочиск	2·30	9·55	—	—	—	3·30	5·25
Підвол. з Підв.	2·15	9·39	—	—	—	3·04	5·—
Іцкан	9·15	1·50	—	—	6·45	5·40	10·35
Тернополя	—	—	—	7·50	—	—	—
Белзця	—	—	—	7·55	5·25	—	—
Ярослава	—	—	—	10·45	—	—	—
Гребенова Сколього і Стрия	—	—	—	—	1·40[1]	—	—
Лавочного	—	—	—	—	8·05	—	10·30
Сколього	—	—	—	12·10	—	—	—
Брухович	—	—	—	—	—	8.12[2]	—
Брухович	—	—	—	—	—	8·31[3]	—
Янова	—	—	—	7·40	1·01	—	—
Янова	—	—	—	7.57[4]	8·53[5]	—	—

[1]) З Гребенова від 10 липня до 31 серпня. [2]) Від 8 мая до 30 червня вкл. і від 16 серпня до 11 вересня вкл. [3]) Від 1 липня до 15 серпня вкл. [4]) Від 1 до 31 мая і від 16 до 30 вересня що день, а від 1 червня до 15 вересня лише в неділї і сьвята. [5]) Від 1 червня до 15 вересня лише в будні дни.

Час подаемо після годинника середио-европейского; він різнить ся о 36 мінут від львівского; коли на зелїзници 12 год., то на львівскім годиннику 12 і 36 мін.

За редакцию відповідае: Адам Креховецкий

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера. — (Телефона число 569).